

Na oogsten komt dorsen

Peter van 't Riet is oprichter en oud-voorzitter van Stichting Judaica Zwolle en auteur van diverse boeken over het joodse karakter van de bijbel. Zie ook zijn website: www.petervanriet.nl. Hij beschrijft de betekenis van 'oogsten' in de Bijbel.

De foto's zijn gemaakt door Paul de Vries in Ethiopië, waar het dorsen, met behulp van ossen, en het wannen van de graan-oogst Bijbelse taferelen oplevert.

Oogsten speelt een belangrijke rol in de Bijbel. Er werd geoogst in voorjaar en najaar. Het was een tijd van vreugde, waarvan de symboliek verbonden is met het aanbreken van de messiaanse tijd. Maar na het oogsten volgde het dorsen van graan en het persen van druiven en olijven: koren en sap moesten immers van het kaf en het vrucht vlees gescheiden worden! De symboliek van dorsen en wannen is dan ook verbonden met de 'dag des oordeels', de schifting van goed en kwaad.

Oogsten is in de Bijbel niet alleen een economische maar ook een religieuze en maatschappelijke activiteit. Het gaat om handelingen waarin God en de medemens voortdurend partij zijn. Om te beginnen moest op de akkers de 'hoek van het veld' ongemaaid blijven voor de armen. Ook moesten aren die bij het oogsten op de grond vielen, blijven liggen voor de 'nalezing door de armen'. Daarna was God aan de beurt. In de Tora is al het land van Hem en dus ook alles wat het voortbrengt. Vandaar dat de eerstelingen van de oogst aan Hem werden 'teruggebracht' in de tempel als erkenning van Zijn koningschap. Vervolgens werd de eerste tiende van de oogst afgezonderd voor de levieten en de priesters om hun werk in de samenleving en het heiligdom te kunnen doen. Tempel- en offerdienst vormden daar een 'theologie van daden' – het zichtbaar maken van Israëls geloof – zoals het jodendom dat vandaag ook zonder tempel nog altijd is. Tot slot werd er een tweede tiende van de oogst afgezonderd, alweer voor de armen maar ook om pelgrimsreizen naar Jeruzalem te kunnen maken. Wat overbleef was voor de landbouwer zelf. Oogsten heeft in de Tora dus alles te maken met godsbesef en medemenselijkheid.

Schoven

Ook in de bijbels-joodse kalender speelt oogsten een belangrijke rol. Pèsach (pasen) in het vroege voorjaar is het feest van de gersteoogst. Op de tweede dag van Pèsach werd in de tempel in Jeruzalem de eerste gersteschoof (de eersteling) aan God aangeboden. Op die dag begon de omtelling (schoventelling): elke dag werd namens het volk een nieuwe schoof naar de tempel gebracht, vijftig dagen lang. Op de vijftigste dag was het Sjavoe'ot (Pinksteren), dan begon de tarweoogst. Op Sjavoe'ot werd en wordt in de synagoge het boek Ruth gelezen, een oogstverhaal bij uitstek met messiaanse trekken. En dan was er na de zomer nog Soekkot (loofhuttenfeest), het feest van de druivenoogst. Zeven dagen lang werd een deel van de dag in loofhutten doorgebracht.

Nu nog is dat zo in Israël: in de eigen tuin, op het balkon, in het stadspark, op het terras voor het café, op het plein bij het stadhuis, mooi om eens mee te maken.

Oogst van pelgrims

Opmerkelijk is dat alledrie genoemde feesten pelgrimsfeesten zijn. In Jezus' tijd stroomden jaarlijks honderdduizenden joden vanuit de hele wereld naar Jeruzalem om in en rond de tempel de vieringen mee te maken. Al weken van te voren reisden grote groepen over land en over zee om op tijd aanwezig te zijn, om de ceremonies te kunnen uitvoeren en om Tora te studeren bij de joodse leraren die in de zuilengangen van de tempel hun leerhuizen hadden. Ook deze 'oogst van pelgrims' werd drie keer per jaar in Jeruzalem binnengehaald en was belangrijk voor de verspreiding van Torakennis onder de joden in de hele wereld. Maar na oogsten kwam dorsen, want de pelgrims konden na het feest veel juridische kwesties voorleggen aan de gerechtshoven in Jeruzalem.

Oogst van volken

Dit alles is de achtergrond van Jesaja's visioen over het komende vrededijk (Jesaja 2 vers 2-4): "En het zal geschieden in het laatste der dagen: dan zal de berg van het huis van de Eeuwige vaststaan [...] en alle volken zullen daarheen stromen en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg van de Eeuwige, naar het huis van Jakobs God, opdat Hij ons zal leren over zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de Tora uitgaan en het woord van de Eeuwige uit Jeruzalem." Jesaja zag een 'oogst van volken' die wordt binnengehaald om Tora te leren.

Maar hij zag ook dat na de oogst het dorsen komt, want hij vervolgt met de woorden: "En Hij zal rechter zijn tussen volk en volk en recht spreken over machtige natiën." Tora leren en naleven brengt immers ook aan het licht wat kaf en wat koren is om van elkaar te scheiden. Pas als die fase doorlopen is, kan het vrededijk werkelijk tot bloei komen: "Dan zullen zij hun zwaarden tot ploegscharen omsmeden en hun speerpunten tot sikkels. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, zij zullen de oorlog niet meer leren." Het is een eeuwenoud en tegelijkertijd nog zeer actueel visioen.

Helaas is het nog altijd niet zover. Dat kunnen we dagelijks zien als we in de wereld om ons heen kijken. Er moet nog veel geoogst en nog veel gedorst worden. Er moet nog veel Tora worden geleerd.

In deze Gaandeweg

Op de voorpagina:

Ook de vogels kunnen oogsten: er is een overvloed aan lijsterbessen. Gery Bruins maakte deze foto.

Themapagina's

Wie in tranen zaait

pagina 4

Eerlijke handel voor menswaardig bestaan

pagina 5

Hoe Zwolle Dankdag viert

pagina 6 en 7

Na oogsten komt dorsen

De steppe zal bloeien

Column: Wie zaait...

pagina 9

Aandacht voor

Onder andere het 125-jarig bestaan van de Oosterkerk

pagina 10 tot en met 15

Beleid en bestuur

Ervaringen kerkleden in fusieproces

pagina 16

Jeruzalemskerk gerenoveerd

pagina 17

Kerkdiensten komende maanden

pagina 18, 19 en 20

Informatie van Kerkelijk Bureau

pagina 21

Een mooie oogst

Als deze Gaandeweg verschijnt is de letterlijke tijd om te oogsten eigenlijk alweer achter de rug. We weten zo ongeveer wat ons gezwoeg heeft opgebracht, wat de vruchten zijn van ons geploeter. Is er genoeg om de schuren te vullen, samen te delen en dankbaar te zijn? En hoe doen we dat in deze tijd? Dat is een van de vragen die wordt gesteld in deze Gaandeweg en die in woord en beeld worden beantwoord. Op deze pagina weer een foto van Tineke Vlaming, die haar camera vaker richt op de kleine verrassingen van Moeder Natuur. Zoals het aandoenlijke hartje in het blad van deze appels. Ook de foto op pagina 4 is van Tineke.

De volgende Gaandeweg verschijnt kort voor de eerste zondag van Advent en heeft als thema 'Licht dat in de nacht begint'. Een regel uit een Adventslied van Maarten Luther, opgenomen in het nieuwe Liedboek (433). Doet die regel u denken aan een ander lied, een gedicht of tekst of inspireert ze tot een foto? Laat het ons weten, het liefst per mail naar kerkbladgaandeweg@gmail.com en uiterlijk 14 oktober. Per post opsturen mag ook: naar Molenweg 241, 8012 WG Zwolle

Leeftijd

De eerste Gaandeweg van de zevende jaargang verschijnt omstreeks 1 februari 2014.

'Gezegende leeftijd', wordt het thema van dit nummer, het is gewijd aan oud zijn.

Is dat inderdaad een zegen? We vragen het uiteraard aan ervaringsdeskundigen en mensen die dat ooit hopen te worden. Hebt u iets te zeggen over dit onderwerp en wilt u meewerken aan deze Gaandeweg? Vertel het ons, uiterlijk 1 november, per mail of per post.

Wij hopen ook wat dit betreft op een mooie oogst.

Redactie Gaandeweg

Colofon

Gaandeweg is het magazine voor alle leden van de Protestantse Gemeente Zwolle, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle en De Hoofdhof Berkum

Zesde jaargang nr. 4, oktober / november 2013

Versijnt vijf keer per jaar. Oplage: 10.000

Redactie: Ds. Iemke Epema (hoofdredacteur), Gery Bruins (eindredacteur), Saskia Dankers, Rob van Harten en Jan Nauta

Advertentiebeheer

Kerkelijk Bureau tel. (038) 421 75 96

Vormgeving en grafische productie: Dit magazine is milieuvriendelijk geproduceerd door Upmeyer Grafimedia Zwolle

Aanleveren kopij en foto's:

De volgende Gaandeweg **verschijnt in de week van 24 november en loopt tot en met zaterdag 25 januari 2014**. Kopij en foto's dienen uiterlijk **maandag 28 oktober** te zijn aangeleverd via kerkbladgaandeweg@gmail.com of schriftelijk bij het Kerkelijk Bureau.

Er is in Gaandeweg ruimte voor berichten uit de wijkgemeenten en aankondigingen van andere kerkelijk gerelateerde activiteiten. De redactie beoordeelt of deze van belang zijn voor zoveel mogelijk lezers.

